

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lutego 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił, iż dla T. W. od dnia 1 listopada 2013 r. właściwe jest ustawodawstwo polskie. W uzasadnieniu wskazano, że ubezpieczony w dniu 25 listopada 2013 r. złożył wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa na okres od 1 listopada 2013 r. do nadal w związku z wykonywaniem pracy najemnej na terytorium Słowacji na rzecz firmy (...) s.r.o. z siedzibą P. 76, 022 01 (...), Słowacja i równoczesnym prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek na terenie Polski. Do wniosku ubezpieczony dołączył umowę o pracę zawartą z firmą (...) s.r.o. od dnia 1 listopada 2013 r. (na podstawie której będzie wykonywał pracę promotora usług i produktów świadczonych przez pracodawcę albo klientów pracodawcy), kopię zgłoszenia do ubezpieczenia na terenie Słowacji od 1 listopada 2013 r., a także kopie dokumentów ubezpieczeniowych złożonych w ZUS z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (tj. druk wyrejestrowania z ubezpieczeń i wyrejestrowania jako płatnika składek z dniem 1 listopada 2013 r.). Podano, że w odpowiedzi na wcześniej ustalone przez organ rentowy dla ubezpieczonego (pismem z dnia 30 października 2013r.) ustawodawstwo polskie na okres od 1 maja 2012 r. do 30 kwietnia 2013 r. wnioskodawca złożył wyjaśnienie w piśmie z dnia 26 listopada 2013 r., z którego wynikało, że słowacka instytucja S. P.'ovňa wydała decyzję o jego wyłączeniu z ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy najemnej na rzecz m. in. pracodawcy W. s.r.o., od której złożył on odwołanie. W związku z powyższym organ rentowy w dniu 12 grudnia 2013 r. skierował w tej sprawie pisma do S. P.'ovnej ustredie. Wobec braku odpowiedzi organ w pismach z dnia 6 czerwca 2014 r., 8 stycznia 2015 r. oraz 20 maja 2015r. ponawiał zapytanie do słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego. S. P.'ovňa ustredie udzieliła odpowiedzi w piśmie z dnia 14 października 2015r., wskazując, że wynikało m.in. w firmie (...) s.r.o. została przeprowadzona kontrola, na podstawie której stwierdzono, że pracownicy ww. firmy w rzeczywistości nie wykonują pracy zarobkowej na terytorium Słowacji. W piśmie tym instytucja słowacka poinformowała, że Oddział (...) wydał decyzję, z której wynika, że ubezpieczony nie był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i obowiązkowym ubezpieczeniem od utraty pracy jako pracownik firmy (...), s.r.o. w okresie od 1 listopada 2013 r. oraz, że decyzja ta uprawomocniła się w dniu 7 kwietnia 2014 r. W związku z tym z tytułu wykonywania pracy najemnej na terenie Słowacji na podstawie powołanej prawomocnej decyzji ubezpieczony nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. Wskazano, że jednocześnie wnioskodawca w Polsce prowadził działalność gospodarczą na własny rachunek do 29 czerwca 2015 r. oraz od 1 października 2015 r. do 5 października 2015 r. Na podstawie danych zawartych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej ustalono, że w okresie od 30 czerwca 2015 r. do 30 września 2015 r. oraz od 6 października 2015 r. ubezpieczony zgłosił zawieszenie działalności gospodarczej. Ponadto na podstawie danych zarejestrowanych w systemie informatycznym Zakładu ustalono, że wnioskodawca został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych od 1 lipca 2015 r. z tytułu wykonywania umowy zlecenia, a od 1 września 2015 r. z tytułu zatrudnienia jako pracownik. Dodano, że organ pismem z dnia 2 grudnia 2015 r., doręczonym wnioskodawcy oraz słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego S. P.'ovna ustredie za potwierdzeniem odbioru, na okres od 1 listopada 2013 r. ustalił dla T. W. jako właściwe ustawodawstwo polskie. W/w instytucja nie wniosła zastrzeżeń co do ustalonego dla ubezpieczonego ustawodawstwa polskiego.

W konkluzji podano, że na podstawie całości dokumentów zgromadzonych w przedmiotowej sprawie ubezpieczony nie może być uznany za osobę, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich w oparciu o art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 oraz za osobę, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich w oparciu o art. 13 ust. 1 powołanego rozporządzenia. /decyzja k. 77-80 akt ZUS/

Od powyższej decyzji odwołanie złożył T. W., wnosząc o zmianę decyzji i ustalenie, że od dnia 1 listopada 2013 r. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu działalności gospodarczej według prawa polskiego wobec podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia na Słowacji, względnie o uchylenie decyzji. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Zaskarżonej decyzji zarzucono naruszenie: 1. prawa materialnego poprzez obrazę przepisów art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29.04.2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr (...) z 30.04.2004 r. ze zm.); 2. prawa procesowego poprzez obrazę przepisów art. 16 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego nr (...) z dnia 16 września 2009 r. dotyczących wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 284 z 30.10.2009, str. 1 zzm.)

W uzasadnieniu wskazano, że ubezpieczony od dnia 1 listopada 2013 r. rozpoczął wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę w firmie (...) s.r.o. z siedzibą na terenie Słowacji w C. przy ul. (...). Przyznano, że w dniu 25 listopada 2013 r. ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi, załączając umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku promotora usług i produktów świadczonych przez pracodawcę albo klientów pracodawcy (wymiar czasu pracy ustalono na 10 godzin miesięcznie, wynagrodzenie w wysokości 40 euro). Podniesiono, że skoro ubezpieczony wykonywał pracę najemną na terenie Słowacji, podlega ustawodawstwu tego państwa. /odwołanie k. 2-4/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie argumentując jak w uzasadnieniu skarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie k. 6-7/

Na rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia w sprawie pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie. /00:01:26-00:01:46 – płyta CD k. 19/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. W. zamieszkuje w Polsce, do 29 czerwca 2015 r. oraz od 1 października 2015 r. do 5 października 2015 r. prowadził jednoosobową działalność gospodarczą. /bezsporne/

Wnioskodawca został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych od 1 lipca 2015 r. z tytułu wykonywania umowy zlecenia, a od 1 września 2015 r. z tytułu zatrudnienia jako pracownik. /bezsporne/

W okresie od 30 czerwca 2015 r. do 30 września 2015 r. oraz od 6 października 2015 r. ubezpieczony zgłosił zawieszenie działalności gospodarczej. /bezsporne/

Pismem z dnia 30 października 2013 r. organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że od 1 maja 2012 r. do 30 kwietnia 2013 r. podlega on ustawodawstwu polskiemu. Organ rentowy prowadził postępowanie w kwestii ustawodawstwa właściwego, oparł się na informacjach słowackiej instytucji ubezpieczeniowej zawartych w piśmie z dnia 25 lipca 2013 r., z których wynikało, że firma (...) s.r.o. działa na zasadzie tzw. firmy skrzynkowej i zatrudniała osoby prowadzące w Polsce działalność na własny rachunek. /bezsporne, wydruki korespondencji e-mailowej k. 28-32 akt ZUS/

W dniu 25 listopada 2013 r. ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa za okres od 1 listopada 2013 r. do nadal w związku z wykonywaniem pracy najemnej na terytorium Słowacji i równoczesnym prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek na terenie Polski, przedstawiając organowi rentowemu kopię umowy o pracę z dnia 1 listopada 2013 r. zawartą z (...) s.r.o. P. 76, 022 01 C., kopię dowodu zgłoszenia do ubezpieczenia słowackiego oraz kopie dokumentów ubezpieczeniowych złożonych w ZUS z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (tj. druk wyrejestrowania z ubezpieczeń i wyrejestrowania jako płatnika składek z dniem 1 listopada 2013 r.). /wniosek k. 26 akt ZUS, kopie dokumentów ubezpieczeniowych k. 22-24 akt ZUS, kopia dowodu zgłoszenia do ubezpieczenia słowackiego k. 20 akt ZUS, kopia umowy o pracę k. 4-18 akt ZUS/

W odpowiedzi na pismo organu rentowego z dnia 30 października 2013 r. w piśmie z dnia 26 listopada 2013 r. wnioskodawca wskazał, że słowacka instytucja S. P.'ovňa wydała decyzję o jego wyłączeniu z ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy najemnej na rzecz m. in. pracodawcy W. s.r.o., od której złożył on odwołanie. /bezsporne/

Pismem z dnia 12 grudnia 2013 r. doręczonym za pośrednictwem e-maila organ rentowy zwrócił się do S. P.'ovnej ustredie o udzielenie informacji czy wobec ubezpieczonego zostały wydane jakiegokolwiek prawomocne decyzje w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa. /pismo k. 33-35 akt ZUS, wydruki korespondencji e-mailowej k. 28-32 akt ZUS/

Wobec braku odpowiedzi ze strony słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego organ rentowy w pismach datowanych 6 czerwca 2014 r., 8 stycznia 2015 r. oraz 20 maja 2015r. ponawiał zapytanie. /pisma k. 35-36, 39-40, 43-44 akt ZUS, potwierdzenia odbioru 37-38, 41-42, 45-46 akt ZUS/

Pismem datowanym 14 października 2015 r. S. P.'ovná ustredie udzieliła organowi rentowemu żądanych informacji. Wskazała, że w firmie (...) s.r.o. została przeprowadzona kontrola, na podstawie której stwierdzono, że pracownicy tej firmy faktycznie nie wykonują pracy zarobkowej na terytorium Słowacji. Instytucja słowacka podała, że Oddział (...) wydał decyzję, z której wynika, że ubezpieczony nie był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i obowiązkowym ubezpieczeniem od utraty pracy jako pracownik firmy (...) s.r.o. w okresie od 1 listopada 2013 r. oraz, że decyzja ta uprawomocniła się w dniu 7 kwietnia 2014 r. /pismo wraz z tłumaczeniem i potwierdzeniem nadania k. 52-58 akt ZUS/

Pismami z dnia 2 grudnia 2015 r. doręczonymi za potwierdzeniem odbioru, organ rentowy poinformował słowacką instytucję zabezpieczenia społecznego S. P.'ovna ustredie oraz ubezpieczonego, że od 1 listopada 2013 r. podlega on ustawodawstwu polskiemu. Organ rentowy prowadził postępowanie w kwestii ustawodawstwa właściwego. /pisma k.60, 64-66 akt ZUS, potwierdzenia odbioru k. 61-62, 67-68 akt ZUS/

Słowacka instytucja ubezpieczeniowa w ciągu 2 miesięcy nie złożyła zastrzeżeń od powyższego ustalenia. /bezsporne/

W piśmie z dnia 4 stycznia 2016 r. ubezpieczony nie zgodził się ze stanowiskim organu rentowego i wystąpił o wydanie decyzji. /pismo k. 72 akt ZUS, potwierdzenie nadania k. 70 akt ZUS/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

W przedmiotowej sprawie sporny był fakt podlegania wnioskodawcy ustawodawstwu polskiemu.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd ustalił, że umowa o pracę zawarta przez ubezpieczonego T. W. ze słowackim pracodawcą (...) s.r.o. P. 76, 022 01 C. została zawarta dla pozorów.

Jak wynika z utrwalonego stanowiska orzecznictwa, umowę o pracę uważa się za zawartą dla pozorów, jeżeli przy składaniu oświadczenia woli obie strony mają świadomość tego, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z tej pracy (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2005 r. II UK 321/04 OSNAPiUS 2006/12/190). Pozorność umowy o pracę (art. 83 k.c. w związku z art. 300 kp.) ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. (por. wyrok SN z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt IUK 43/09, publ. LEX nr 529772).

Z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych, w szczególności z informacji uzyskanej od słowackiej instytucji ubezpieczeniowej wynika, że firma (...) s.r.o. z siedzibą w C. w rzeczywistości nie prowadzi działalności gospodarczej (działa na zasadzie tzw. firmy skrzynkowej), a jej pracownicy nie wykonują żadnych czynności na terenie Republiki Słowacji. Wnioskodawca, wezwany do osobistego stawienia pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania w charakterze strony, nie stawiał się na wyznaczony termin rozprawy. Tym samym ubezpieczony nie wykazał, iż faktycznie wykonywał pracę na rzecz słowackiego pracodawcy. Niewykonywanie w rzeczywistości czynności pracowniczych powoduje, iż między ubezpieczonym a jego słowackim pracodawcą nie istniał stosunek pracy w rozumieniu art. 22

k.p., a umowa o pracę miała charakter pozorny i służyła obejściu prawa. Brak jest więc podstaw do kwestionowania stanowiska zajętego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd nie wezwał do udziału w sprawie pracodawcy skarżącego, uznając iż poprzez określenie na szczeblu instytucji ubezpieczeniowych polskiej i słowackiej właściwego ustawodawstwa, przesądzona została kwestia podlegania przez odwołującego ubezpieczeniu polskiemu i nie zachodziła potrzeba podważania umowy o pracę zawartej przez wnioskodawcę z pracodawcą, który nazywa siebie pracodawcą słowackim - tylko w takiej sytuacji pracodawca byłby zainteresowanym w sprawie. W sytuacji uznania przez instytucję słowacką, iż odwołującemu nie będzie wydany formularz A1 i nie będzie podlegał ubezpieczeniu słowackiemu, to w Republice Słowackiej należało kwestionować decyzję słowackiej instytucji ubezpieczeniowej co do nie uznania, iż umowa o pracę stanowi tytuł ubezpieczenia słowackiego. Do chwili orzekania w niniejszej sprawie, słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie zmieniła stanowiska co do tego, iż odwołujący nie podlega ubezpieczeniu słowackiemu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych regulacja unijna dotyczy jedynie koordynacji systemów ubezpieczeń społecznych państw członkowskich. Prawo pierwotne w tym zakresie stanowi art. 42 Traktatu WE oraz przepisy art. 39,43 i 44 tegoż Traktatu. W myśl powołanego przepisu art. 42 (...), stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251, przyjmuje w dziedzinie zabezpieczenia społecznego środki niezbędne do ustanowienia swobodnego przepływu pracowników: w tym celu (...) ustanawia system umożliwiający pracownikom migrującym oraz uprawnionym osobom od nich zależnym: zaliczanie wszystkich okresów uwzględnianych w prawie poszczególnych państw w celu nabycia i zachowania praw do świadczenia oraz naliczania tych świadczeń, wypłatę świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terytorium państw członkowskich.

Wymieniony przepis Traktatu wskazuje jedynie na konieczność zaliczania wszystkich okresów uwzględnianych w prawie poszczególnych państw w celu nabycia i zachowania uprawnień do świadczeń oraz naliczania ich wysokości oraz zagwarantowanie wypłaty tych świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terenie wspólnoty. Przepis traktatu uwzględnia więc odmienności systemów zabezpieczenia poszczególnych Państw i nie ingeruje w warunki do przyznania konkretnych świadczeń w poszczególnych państwach. Regulacje wspólnotowe wprowadzają reguły kolizyjne określające, ustawodawstwo którego Państwa członkowskiego będzie miało zastosowanie do zainteresowanego. Reguły koordynacji nie pozbawiają władz krajowych kompetencji do określania rodzaju świadczeń przysługujących na podstawie prawa wewnętrznego ani warunków ich przyznawania. Unia Europejska nie harmonizuje krajowych systemów zabezpieczenia społecznego.

Prawo wtórne w tym zakresie stanowi Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. o koordynacji systemów ubezpieczeń społecznych (Dz. Urz. UE L 166/1), Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie wykonania Rozporządzenia Nr 883/2004 (Dz. Urz. UE L 284/1) oraz Dyrektywa 98/49 z dnia 29 czerwca 1998 r., dotycząca zachowania dodatkowych uprawnień emerytalnych pracowników oraz osób prowadzących działalność na własny rachunek przemierzających się w ramach Wspólnoty.

Co do odwołującego w zakresie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu znajduje zastosowanie prawo polskie. Instytucje ubezpieczeniowe dokonały w tym zakresie właściwych ustaleń. Zgodnie z art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. o koordynacji systemów ubezpieczeń społecznych osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje pracę najemną. W sytuacji, gdy zdarza się taki stan faktyczny, należy odwołać się do przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie wykonania Rozporządzenia Nr 883/2004. Zgodnie z art. 16 powyższego rozporządzenia instytucje ubezpieczeniowe państw zainteresowanych ustalają właściwe ustawodawstwo dla danej osoby. Co do odwołującego słowacka instytucja ubezpieczeniowa określiła, iż w sprawie odwołującego nie jest właściwe prawo słowackie, a jest właściwe polskie ustawodawstwo ubezpieczeniowe. W takiej sytuacji do czasu zmiany uzgodnień w tym zakresie między instytucjami ubezpieczeniowymi, właściwe dla sytuacji odwołującego jest prawo polskie.

Zgodnie z art. 6 ust 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.) osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu.

Odwołujący jako osoba prowadząca działalność gospodarczą w Polsce i nie objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy najemnej w Republice Słowackiej, co przesądziła słowacka instytucja ubezpieczeniowa, od dnia 1 listopada 2013 r. podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w Polsce.

Na marginesie wskazać należy, że okoliczność, iż odwołujący kwestionuje decyzję instytucji ubezpieczeniowej Republiki Słowackiej, nie stoi na przeszkodzie orzekaniu w niniejszej sprawie, gdyż zmiana stanowiska przez tę instytucję, doprowadzi do zmiany stanu faktycznego i pozwoli uregulować status odwołującego przez organ rentowy odmiennie.

Wobec powyższego, skoro instytucja miejsca wykonywania pracy najemnej na podstawie art.16 ust. 3 rozporządzenia nr 987/2009 nie przyjęła stanowiska w sprawie stosowania przepisów prawa Republiki Słowackiej, skarżący podlega od dnia 1 listopada 2013 r. ustawodawstwu polskiemu czyli podlega ubezpieczeniom z uwagi na prowadzoną pozarolniczą działalność gospodarczą zgodnie z art. 6 ust 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, orzekł jak w sentencji wyroku.